

Sygn. akt I C 744/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Sachajczuk-Puławska

Protokolant Daria Kamionowska

po rozpoznaniu w dniu 05 grudnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) (...) (...) z siedzibą w W.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zobowiązanie

I. zobowiązuje pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. do przedstawienia Stowarzyszeniu (...) (...) (...) z siedzibą w W. pełnego zestawienia w okresie od dnia 21 września 2010 r. do dnia 16 czerwca 2017 r. następujących informacji :

a. jakie utwory audiowizualne były wyświetlane w prowadzonych przez pozwanego kinach, z wyszczególnieniem: ich tytułów i okresów w których były wyświetlane poszczególne utwory audiowizualne;

b. jakie wpływy zostały uzyskane przez pozwanego z tytułu wyświetlania poszczególnych utworów audiowizualnych, o których mowa w pkt. a. w poszczególnych miesiącach;

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV znosi wzajemnie koszty zastępstwa procesowego .

Sygn. akt: IC744 / 17

UZASADNIENIE

Powód – Stowarzyszenie (...) (...) (...) w pozwie z dnia 12 lipca 2017 r. (data nadania k. 40) skierowanym przeciwko (...) S.A. w W., reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zobowiązanie pozwanego do udzielenia informacji, obejmujących okres od dnia 16 czerwca 2007 r. do dnia 16 czerwca 2017 r. odnośnie tego:

a. jakie utwory audiowizualne były wyświetlane w prowadzonych przez pozwanego kinach, z wyszczególnieniem: ich tytułów i okresów w których były wyświetlane poszczególne utwory audiowizualne;

b. jakie wpływy zostały uzyskane przez pozwanego z tytułu wyświetlania poszczególnych utworów audiowizualnych, o których mowa pkt. a. w poszczególnych miesiącach;

c. artystyczne wykonania których z imienia i nazwiska artystów wykonawców utworów słownych, muzycznych i słowno muzycznych, były eksploatowane w ramach poszczególnych utworów audiowizualnych, o których mowa pkt. a. Nadto strona powodowa wniosła o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa /k.4-5/.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że żądane informacje są niezbędne do podjęcia decyzji o celowości wystąpienia wobec pozwanego z roszczeniami o zapłatę należnych kwot. Informacje te pozwolą na konkretyzację żądań i sprecyzowanie ich wysokości. Powód podał, że posiada czynną legitymację procesową, o czym przesądza domniemanie wynikające z art. 105 Prawa Autorskiego i potwierdzają przywołane liczne orzeczenia sądowe, zaś pozwany jest legitymowany biernie, gdyż ww. przepis Prawa Autorskiego nie wprowadza żadnych ograniczeń co do podmiotu, od którego można żądać udzielania informacji, co oznacza że wystąpienie informacyjne przysługuje wobec każdego podmiotu, który takie informacje i dokumenty posiada, a pozwana Instytucja jest w posiadaniu wszystkich informacji dotyczących eksploatowanych w prowadzonych przez siebie kinach artystycznych wykonaniach utworów słownych i słowno-muzycznych, w tym wykorzystanych w utworach audiowizualnych. Odnosząc się do charakteru roszczenia informacyjnego, powód zaznaczył, iż celem tego jest uzyskanie efektywnej ochrony praw ustawowo zagwarantowanych w oparciu o założenie, że poszkodowany może natrafić na istotne trudności w uzyskaniu koniecznych informacji, pozwalających na dochodzenie roszczeń z tytułu naruszenia majątkowych praw autorskich. Powód podniósł także, iż roszczenie informacyjne jest odrębną i niezależną podstawą uprawniającą do wniesienia powództwa, która nie pozostaje w związku z faktem naruszenia autorskich praw majątkowych, ani w związku z naruszeniem innych uprawnień majątkowych wynikających z prawa autorskiego, a którego celem jest jedynie sprawdzenie, czy zobowiązany podmiot przestrzega prawa autorskiego / k. 5-11/.

Pozwany – (...), zastąpiony przez zawodowego pełnomocnika, w odpowiedzi na pozew z dnia 7 września 2017 r. /data nadania k.53/ wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych /k.45/.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska pozwany zakwestionował prawo powoda do żądania udzielenia informacji obejmujących okres od dnia 16 czerwca 2007 r. do dnia 16 czerwca 2017 r. podnosząc, że okres ten nie został w żaden sposób uzasadniony, zaś termin przedawnienia w sprawach o naruszenie praw autorskich wynosi 3 lata od chwili, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Pozwany podniósł, że rozszerzenie zakresu przysługującego powodowi zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi o pole eksploatacji „wyświetlanie” nastąpiło dopiero decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 lipca 2010 r. ogłoszoną w dniu 21 września 2010 r., co oznacza, że żądanie powoda do udzielenia informacji z okresu sprzed daty zmiany ww. decyzji jest bezzasadne, gdyż powód w tym zakresie nie ma czynnej legitymacji procesowej. Ponadto żądanie powoda określone w pkt. 1 lit. c petitum pozwu wykracza poza przymiot tzw. niezbędności określony w art. 105 ust. 2 Prawa Autorskiego. Organizacja zbiorowego zarządzania w zakresie swojej działalności może się bowiem domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. W ocenie pozwanego wystarczające dla powoda będą informacje określone w lit. a i b pkt. 1 petitum pozwu, albowiem ustalenie wyświetlanych przez pozwanego tytułów utworów audiowizualnych pozwoli powodowi, na podstawie powszechnie dostępnych informacji, ustalić dane żądane w pkt 1 lit. c. Pozwany podniósł, że w przeciwnym przypadku doszłoby do sytuacji, w której pozwany dokonałby na swój koszt czynności, które z powodzeniem może wykonać powód w ramach ustawowego uprawnienia /k.45-46/.

W piśmie z dnia 27 września 2017 r. powód wyjaśnił, że dla roszczenia informacyjnego obowiązuje dziesięcioletni termin przedawnienia, nie ma też przeszkód co do tego, aby żądać udzielenia informacji za okres sprzed wydania decyzji z dnia 9 lipca 2010 r. Przyjęcie takiego stanowiska prowadziłoby do faktycznego pozbawienia artystów wykonawców prawa do wynagrodzenia, które im przysługuje również przed dniem wydania ww. decyzji. Odnosząc się do pkt 1 lit c pozwu powód wskazał, że organizacja zbiorowego zarządzania może żądać swoim zakresem także informacji niezbędnych do repartycji należnych lub uzyskanych środków, dlatego też dane dotyczące podmiotów

uprawnionych z tytułu eksploatacji ich artystycznych wykonań w ramach utworów audiowizualnych wyświetlanych w kinach, w których operatorem jest pozwany, posiadają przymiot niezbędności /k.60–64/.

Przed zamknięciem rozprawy strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie /k.69-70/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Powód jest organizacją zbiorowego zarządzania w rozumieniu art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej PrAut) i działa na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 lipca 2010 r. nr DP-WA.MZ-024/8/10 DP/1398/10/MZ ogłoszonej w obwieszczeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie ogłoszenia decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o zmianie zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi (M.P. z 2010, nr 71, zał. 1). Na podstawie powyższego zezwolenia powód jest uprawniony do zbiorowego zarządzania prawami pokrewnymi do artystycznych wykonań utworów muzycznych i słowno – muzycznych, w tym do pobierania wynagrodzenia na następujących polach eksploatacji: utrwalanie, zwielokrotnianie określoną techniką egzemplarzy artystycznych wykonań, w tym zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową, wprowadzenie do obrotu, najem oraz użyczenie, odtwarzanie, nadawanie, reemitowanie, publiczne udostępnianie artystycznego wykonania w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym i wyświetlanie. W ramach działalności statutowej powód podejmuje m.in. inicjatywę mającą na celu ochronę interesów artystów oraz wykonuje uprawnienia organizacji zbiorowego zarządzania wynikające z PrAut /odpis KRS powoda k. 14 – 17; obwieszczenie z dnia 21.09.2010 r. – k.18/.

Pozwany jest jednym z operatorów kin i w ramach prowadzonej działalności gospodarczej dokonuje w szczególności eksploatacji wizualnych zawierających artystyczne wykonania - według PKD m.in. projekcję filmów lub nagrań wideo / odpis KRS pozwanego k.19 – 22; wydruk ze strony internetowej – k.23; regulamin – k.24 - 38/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt, powołanych wyżej, które w całości uznał za wiarygodne oraz na okolicznościach uznanych przez Sąd za bezsporne bowiem zostały przyznane wprost bądź nie zaprzeczone, co zostało ocenione przez Sąd na zasadzie art. 230 k.p.c.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

W niniejszym postępowaniu podstawą dochodzenia przez powoda roszczenia informacyjnego jest przepis art. 105 ust.2 PrAut, wedle którego w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat.

Z powyższego można wywnioskować, iż zasadność żądania powoda zależna jest od kumulatywnego spełnienia przesłanek, tj. wykazania zakresu wykonywanego przez niego zbiorowego zarządzania oraz tego, że żądane informacje lub dokumenty są niezbędne do określenia dochodzonych opłat.

Roszczenie informacyjne oparte jest bowiem na założeniu, że poszkodowany może natrafić na istotne trudności w uzyskaniu koniecznych informacji, pozwalających mu na dochodzenie dalszych roszczeń. Jego celem jest zatem ułatwienie dochodzenia roszczeń wynikających z art. 20 PrAut, a tym samym uzyskania efektywnej ochrony praw ustawowo zagwarantowanych (wyr. SN z 17 listopada 2011 r., III CSK 30/11, LEX nr 1129116). Nie ma przy tym obowiązku wykazania czy uprawdopodobnienia naruszenia tego prawa (J. Bleszyński „§62. Poszczególne roszczenia” w: System Prawa Prywatnego, pod red. J.Barty, Tom 13, s.695; M. Czajkowska-Dąbrowska w: Prawo autorskie i prawa pokrewne, pod red. J. Barya i R. Markiewicza, komentarz do prawa autorskiego do art. 105, Lex).

W art. 105 ust. 1 PrAut zawarte są dwa domniemania, które mają istotne znaczenie dla wykonywania zadań powierzonych organizacjom zbiorowego zarządzania: domniemanie uprawnienia do zarządzania i ochrony praw

objętych zezwoleniem na zbiorowe zarządzanie oraz domniemanie legitymacji procesowej w tym zakresie, a zatem w odniesieniu do praw objętych zezwoleniem. Przepis art. 105 ust. 2 PrAut traktuje o roszczeniu informacyjnym organizacji zbiorowego zarządzania, stanowiąc, że w zakresie swojej działalności organizacja ta może domagać się udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. Przewidziane art. 105 ust. 1 PrAut domniemania ułatwiają organizacji dochodzenie tego roszczenia, zwalniając ją od obowiązku wykazywania legitymacji procesowej i uprawnienia materialnoprawnego, objętego zakresem działalności określonym w udzielonym zezwoleniu (wyr SN z 17.11.2011 r., III CSK 30/11).

Nie ulega wątpliwości, iż powód jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w rozumieniu art. 104 PrAut, która działa na podstawie odpowiednich zezwoleń wynikających z decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jak również posiada uprawnienia do pobierania opłat, o których mowa w art. 20 PrAut. Nie ulega zatem wątpliwości, iż roszczenie powoda oparte na art. 105 ust. 2 PrAut jest zasadne, zaś kwestią sporną - z uwagi na treść tego żądania – pozostawała ocena, w jakim zakresie powództwo to zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości, w uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał jednak, iż dla zaspokojenia roszczenia powoda wystarczające są informacje określone w pkt 1 lit a i b pozwu. Pomimo swojego żądania zmierzającego do oddalenia powództwa, pozwany niejako potwierdził w swoim piśmie procesowym słuszność roszczeń powoda co do pkt 1 lit a i b pozwu, nie przedstawił też żadnej argumentacji przemawiającej za brakiem zasadności roszczenia w zakresie ustalenia, jakie utwory audiowizualne były wyświetlane w prowadzonych przez niego kinach oraz jakie wpływy zostały uzyskane z tytułu wyświetlania poszczególnych utworów audiowizualnych. Biorąc przy tym pod uwagę zakres żądanych informacji, w tej części nie budziło wątpliwości, że powództwo jest uzasadnione. Kwestią sporną między stronami (poza okresem, za który powód może żądać ochrony roszczenia informacyjnego) było żądanie udostępnienia artystycznych wykonań ze wskazaniem imion i nazwisk artystów wykonawców utworów słownych, muzycznych i słowno-muzycznych, które były eksploatowane w ramach poszczególnych utworów audiowizualnych. Zdaniem pozwanego

żądanie oznaczone w pkt. 1 lit. c petitum pozwu wykracza poza przymiot tzw. niezbędności określony w art. 105 ust. 2 PrAut. Z treści tego przepisu wprost wynika uprawnienie organizacji do domagania się udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. Pod pojęciem „informacji” i „dokumentów” mieszczą się zatem wszelkie dane, które mogą – choćby pośrednio – umożliwić uprawnionemu ocenę zasadności i wysokości dochodzonych opłat. Powód nie udowodnił przesłanki niezbędności w zakresie domagania się przedstawienia wykazu danych osobowych twórców, których utwory były eksploatowane w ramach odtwarzanych przez pozwanego dzieł. Tym samym nie wykazał przesłanki przydatności tej informacji. Należy przy tym podkreślić, że w postępowaniu rozpoznającym roszczenie informacyjne na organizacji zbiorowego zarządzania spoczywa obowiązek wykazania niezbędności pozyskania określonych informacji i dokumentów, które należy interpretować w kontekście dochodzonych roszczeń i opłat.

Stosownie do treści art. 105 ust. 2 PrAut, w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. Roszczenie informacyjne przysługujące organizacji zbiorowego zarządzania wynikające z przywołanego przepisu pozwala się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. Roszczenie to ze swej istoty prowadzi do dostarczenia dowodów do prowadzenia procesu i jest to sytuacja akceptowana przez ustawodawcę. Logiczne jest, iż aby ustalić wysokość wynagrodzenia i opłat niezbędna jest wiedza o ilości eksploatowanych utworów oraz uzyskanych z tego tytułu zysków. Żądanie informacji lub dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych roszczeń z art. 105 ust. PrAut należy rozumieć w kontekście treści prawa do dochodzonych roszczeń o wynagrodzenie lub opłaty. Wiąże się to z zakresem, w tym szczegółowością danych, które powinny być dostarczone uwzględniając zwłaszcza uwarunkowania zbiorowego zarządzania. Dostarczone dane muszą pozwalać na stwierdzenie, czy doszło do naruszenia autorskich prawa majątkowych do utworów należących do kategorii i na polu objętym zbiorowym zarządzaniem przez daną organizację zbiorowego zarządzania. Żądanie informacji lub dostępu do dokumentacji może być także przedłożone w wypadku ich niezbędności do dokonania podziału wynagrodzeń pomiędzy uprawnionych,

jak również dla weryfikacji prawdziwości lub kompletności wcześniej dostarczonych informacji. Kierując się zatem wskazaną przesłanką, w kontekście sporu pomiędzy stronami odnośnie wysokości należnego wynagrodzenia niezbędna jest informacja co do rodzajów utworów wyświetlanych w prowadzonych przez pozwanego kinach oraz opłat, jakie pobrano w związku z projekcją filmów, na których odtwarzane były te utwory. Taki zasięg informacji jest wystarczający dla ustalenia wielkości roszczeń powoda. Zakres możliwych do żądania informacji został w ustawie określony jedynie funkcjonalnie jako informacje mające istotne znaczenie dla określenia wysokości wynagrodzenia. Tak szerokie ujęcie wymaga racjonalizacji w drodze wykładni, ponieważ przyznane w celu ochrony autora uprawnienie stwarza zagrożenie dla uzasadnionych i zasługujących na ochronę interesów drugiej strony umowy (wyr. Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 marca 2016 r., I ACa 1742/15). Regulacja zawarta w art. 47 PrAut wskazuje na prawo twórcy do otrzymania informacji i wglądu w niezbędnym zakresie do dokumentacji mającej istotne znaczenie dla określenia wysokości tego wynagrodzenia. Pozwala to na przyjęcie stanowiska, że w związku z realizacją uprawnienia z art. 47 PrAut twórca nie powinien zapoznawać się z informacjami, które nie stanowią koniecznego materiału dla oceny jego roszczeń o zapłatę wynagrodzenia, zwłaszcza, gdy jednocześnie prowadzą do obciążenia zobowiązanego ponad potrzebę. W niniejszej sprawie pozwany nie ma obowiązku dokumentować, ani też ustalać dla potrzeb powoda, imion i nazwisk artystów wykonawców utworów słownych, muzycznych, i słowno-muzycznych, które były eksploatowane w ramach poszczególnych filmów wyświetlanych w kinach pozwanego. Powód jest bowiem w stanie samodzielnie sporządzić taki wykaz nazw autorów i wykonawców, po uprzednio uzyskanej informacji o konkretnych wyświetlonych u pozwanego utworach. Na skutek interwencji powoda – na podstawie wyroku wydanego w niniejszej sprawie - będzie zatem możliwa identyfikacja poszczególnych twórców utworów eksploatowanych w ramach dzieł wymienionych w pkt 1 a) pozwu.

Uwzględniając powództwo w części obejmującej pkt 1 a) i b) pozwu Sąd rozstrzygał jednocześnie o zakresie czasowym żądanych informacji. Powód domagał się, aby zostały mu udostępnione informacje za okres od 16 czerwca 2007 r. do 16 czerwca 2017 r. Pozwany zaś podniósł zarzut przedawnienia roszczenia oraz wskazał, że zezwolenie dla powoda na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi o pole eksploatacji „wyświetlanie” nastąpiło dopiero decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 lipca 2010 r. ogłoszoną w dniu 21 września 2010 r. W pierwszej kolejności Sąd miał na uwadze, że roszczenie informacyjne, jakiego dochodził powód, nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Prawdą jest, że organizacje zbiorowego zarządzania mogą działać wyłącznie w formie stowarzyszeń, lecz nie można pominąć i tego, że występują w tym przedmiocie istotne różnice między zwykłymi stowarzyszeniami a stowarzyszeniami będącymi organizacjami zbiorowego zarządzania. Takie odmienności widoczne są nie tylko w zakresie członkostwa (przynależność osoby prawnej), celów statutowych (wyłącznie wskazane w art. 104 ust.1 PrAut), ale przede wszystkim w aspekcie rozdziału środków. Zwykle stowarzyszenie, gdy prowadzi działalność gospodarczą, uzyskane dochody przeznacza na cele statutowe, a nie może zgodnie z art. 34 Prawa o stowarzyszeniach przeznaczać tych środków do podziału między swoich członków. Natomiast organizacja zbiorowego zarządzania ma na celu pobieranie wynagrodzenia za udzielenie zezwolenia na korzystanie z praw autorskich i wypłacanie ich twórcom z uwzględnieniem własnych kosztów organizacji, lecz bez realizacji zysków (M. Kępiński „§53. Różnice OZZ w porównaniu ze zwykłym stowarzyszeniem” w: System Prawa Prywatnego, pod red. J. Barty, Tom 13, s. 584-588). Nie sposób również stwierdzić, że roszczenie informacyjne stanowi de facto roszczenie z tytułu deliktu i tym samym podlega przedawnieniu zgodnie z art. 442¹ k.c. Realizacja przez powoda upoważnienia zawartego w art. 20 PrAut nie może być uznana za roszczenie deliktowe, a zatem związane z tym roszczenie informacyjne z art. 105 ust.2 PrAut również podlegać będzie tej samej wykładni (podobnie post. SO w Katowicach z 24 lutego 2009, I C 712/08, niepubl.). W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zastosowanie mają zatem ogólne reguły przedawnienia roszczeń (10 lat – 118 k.c.) i w konsekwencji tego zasadne było uwzględnienie roszczeń powoda w przedmiocie żądania przedstawienia wykazu, z tym że za okres od 21 września października 2010 r. do 16 czerwca 2017 r. W ocenie Sądu, skoro dopiero z dniem ogłoszenia w obwieszczeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego decyzji z dnia 9 lipca 2010 r. nr DP-WA.MZ-024/8/10 DP/1398/10/MZ dokonano rozszerzenia dotychczasowego zakresu zezwolenia (...) o pole eksploatacji „wyświetlanie”, to pozwany nie ma obowiązku udzielania informacji za okres, w którym nie przewidziano ochrony twórców na tym polu eksploatacji. Przeciwnie stanowisko prowadziłoby do naruszenia zasady *lex retro non agit*.

Mając to wszystko na uwadze Sąd orzekł, jak w sentencji.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął w oparciu o art. 100 k.p.c. dokonując ich stosunkowego rozdzielenia po połowie z jednoczesnym zniesieniem kosztów zastępstwa procesowego.